

IDEA 28 MAYIS SEÇİMİNİN İTTİFAKLAR VE PARTİLER PERSPEKTİFİ İLE ANALİZİ

2023

ANAHTAR

Bu analiz daha önce yayınladığımız "28 Mayıs 2023 Cumhurbaşkanlığı ve 28. Dönem Milletvekili Seçim Analizi" raporumuzun çıktılarını dikkate alan bir değerlendirmedir. Bu analizden önce "28 Mayıs 2023 Cumhurbaşkanlığı ve 28. Dönem Milletvekilliği Seçim Analizi" raporunu okumanız tavsiye edilmektedir

Türkiye'de %50+1 Oy Baraj Sisteminin Cumhurbaşkanlığı Seçimlerindeki Rolü

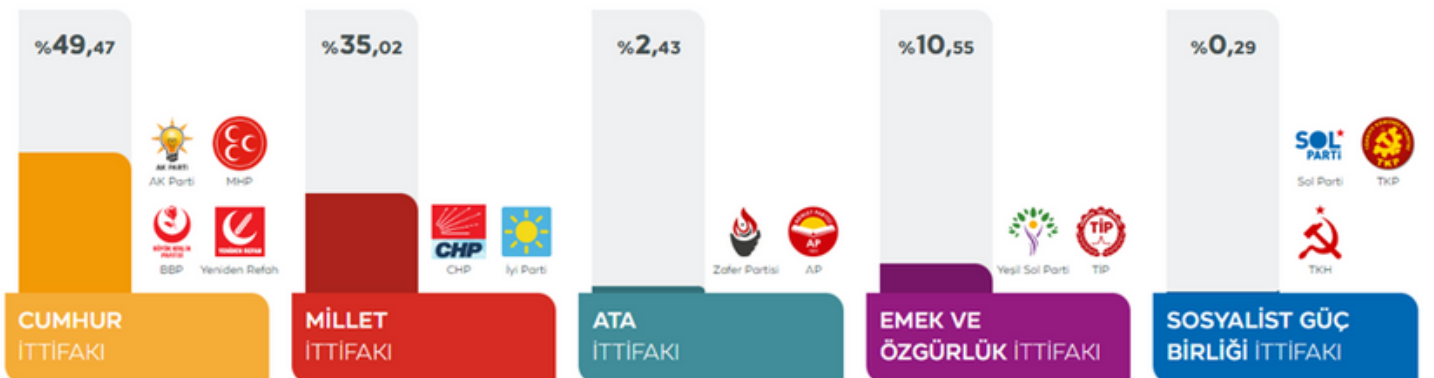
50+1 Seçim Modeli, geçerli oyların yüzde 50'sinden 1 oy fazlası anlamına gelir. Bu model, 21 Ekim 2007 tarihinde yapılan referandum sonucunda kabul edilen, cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi yöntemine dayanır. Bu seçim sistemiyle, cumhurbaşkanı adayının genel oyla yapılacak seçimde geçerli oyların yüzde 50'den en az 1 oy fazlasını alması gerekmektedir.

İlk oylamada bu çoğunluk sağlanamadığı durumda, ikinci tur oylaması gerçekleştirilir. İlk turda en çok oy alan iki adayın yarıştığı ikinci tur, ilk turdan iki hafta sonra ilk pazar günü düzenlenir. İkinci turda geçerli oyların çoğunluğunu alan aday, cumhurbaşkanı seçilir.

Bu sistem ilk kez, parlamenter sistem içinde de 10 Ağustos 2014 tarihindeki cumhurbaşkanlığı seçiminde uygulandı ve Recep Tayyip Erdoğan, yüzde 51,79 oy oranıyla ilk turda cumhurbaşkanı seçildi. Erdoğan, yine bu sistemin uygulandığı 2018 cumhurbaşkanlığı seçiminde de yüzde 52,59 oy oranıyla ikinci kez cumhurbaşkanı oldu.

14 Mayıs 2023 tarihinde gerçekleşen seçime üç aday katıldı. Cumhur İttifakı'nın adayı Recep Tayyip Erdoğan, 27.133.837 oy ile yüzde 49,52; Millet İttifakı'nın adayı Kemal Kılıçdaroğlu, 24.594.932 oy ile yüzde 44,88; ve Ata İttifakı'nın adayı Sinan Oğan ise 2.831.208 oy ile yüzde 5,17 oy oranı elde etti. Bu sonuçlara göre, ikinci tura Recep Tayyip Erdoğan ve Kemal Kılıçdaroğlu kaldı.

Seçime Cumhur İttifakı, Millet İttifakı, ATA İttifakı, Emek ve Özgürlük İttifakı ve Sosyalist Güç İttifakı olmak üzere beş ittifak girmiştir. Beş ittifaktan Cumhur İttifakı, Millet İttifakı, Emek ve Özgürlük ittifakı gerekli barajı geçmek sureti ile milletvekili çıkarabilmiştir.

CUMHUR İTTİFAKI (Oy Oranı: 49,47 / Toplam Milletvekili Sayısı: 323)

Görsel TRT Haber'e aittir.

Cumhur İttifakı bileşenleri AK Parti, MHP, BBP, YRP, HÜDA PAR bu süreçte diğer İttifaklarla kıyaslandığında daha yüksek performans gösteremediyse de daha stabil ve uyumlu bir görüntü arz etmişlerdir.

Özellikle İttifak'ın ikinci büyük ortağı MHP lideri Devlet Bahçeli'nin kırmızı çizgilerinin zorlandığı durumlar oluşmuş ve yeni ittifaklar (HÜDA PAR) kurulmuş olsa da Bahçeli'nin takınmış olduğu tavır, Millet İttifakı'nın ikinci büyük partisi konumunda olan İYİ Parti'nin kendi ittifakı içinde oluşan durumlara verdiği tepkiyle kıyaslanamayacak seviyede tutarlılık göstermiştir.

YRP, BBP ve HÜDA PAR'ın marjinal fraksiyonlarla olan doğal temaslarına rağmen söylemlerini kontrol etmeleri ve İttifak ile pragmatik zeminde kalabilmeleri, seçimi Cumhuriyet İttifakı'nın diğer İttifakların önünde bitirmesinin başlıca sebebi olmuştur.

Cumhur İttifakı'nın aldığı oyla birlikte oy aldığı yerler dikkate alındığında muhafazakâr ve milliyetçi zemini kısmen fire verecek de olsa konsolide ettiğini göstermektedir. Kürt seçmenin de sanıldığı gibi aksine Cumhuriyet İttifakını desteklediği Doğu ve Güneydoğu illeri başta olmak üzere Kürt nüfusun yerleşik olduğu bölgelerdeki seçim sonuçları incelendiğinde görülmektedir.

MHP seçmeni içinde bir grubun Sinan Oğan'a oy verdiği gibi DEVA ve Gelecek Partileriyle kısmi bir grubun (%1-2) Kemal Kılıçdaroğlu'na geçtiği de sonuçlar üzerinden değerlendirilebilir.

Seçmenin Cumhurbaşkanlığı'nda ayrı, milletvekilliğinde ayrı tercihlerde bulunduğu gözlemlense de bu tercih farklılığı %2-3 aralığındadır. Aynı şekilde Cumhurbaşkanlığı seçiminde Millet İttifakı içinde yer alan partilerden Recep Tayyip Erdoğan'a kısmen de olsa oy geçişi olduğu görülmüştür.

AK Parti bir önceki seçimde %42,56 oy oranıyla 295 milletvekili çıkarmıştır. 14 Mayıs'ta ise %35,31'lik oy ile %7 daha az oy alarak, 2002'de ilk kez seçime girdiği yüzde 34,2'lik oy oranına yakın bir oy aldı. Toplamda 75 ilde oyları düşen AK Parti, 6 ilde ise oylarını artırdı.

AK Parti, deprem bölgesindeki illerde birinci çıkmasına karşın bu illerde de oy kaybı yaşadı. AK Parti önceki seçimlerde olduğu gibi Ege, Akdeniz ve Trakya'da CHP'nin ardından ikinci parti konumunu korudu ve 264 milletvekili çıkardı. Seçime AK Parti listelerinden giren HÜDA PAR ise toplamda 4 milletvekili çıkardı.

MHP bir önceki seçimdeki %11,10 oranı ile 49 milletvekili çıkarmıştır. Bu seçimde %10,04 ile bir milletvekili fazla çıkarmış ve milletvekili sayısını 50'ye yükseltmiştir. MHP seçim öncesi anketlerin işaret ettiği oranlar dikkate alındığında bu seçimde anket sonuçlarının üstünde bir oy alarak seçimin büyük sürprizlerinden birini başarmıştır.

Yeniden Refah Partisi %2,86'lık oy oranı ile bu seçimin sürpriz partilerinden biri olmuş seçime Cumhur İttifakı içinde yer alarak girmiş, 5 milletvekili ile yeni mecliste temsiliyet kazanmıştır.

BBP bu seçime Cumhur İttifakı içinde kendi listeleriyle girmiş, %1'lik oy oranında kalmıştır. Bu oran ile meclise cumhur ittifakında milletvekili gönderemeyen tek parti olmuştur.

Oranlar ve sandalye dağılımı YSK tarafından kesin sonuçlar açıklanmadığı için farklılık gösterebilir.

MİLLET İTTİFAKI (Oy Oranı: 35,02 / Toplam Milletvekili Sayısı: 212)

Görsel TRT Haber'e aittir.

Millet İttifakı'nın bileşenleri arasında CHP ve İYİ Parti bulunmaktadır. Bu ittifaka ayrıca DEVA, Gelecek, Saadet ve Demokrat Partileri de Altılı Masa bloğu içinde, CHP listelerinden seçime katılmışlardır. İttifakın toplamda aldığı oy oranı %35,02 olmuş ve seçim öncesi beklentilerin en az %5 puan altında kalmıştır.

İttifakın milletvekili sayısı ise toplamda 212'dir. HDP ve TİP milletvekilleri de dahil edildiğinde dahi, bu sayı Cumhur İttifakı'nın milletvekili sayısının net biçimde altında kalmaktadır. Meclis çoğunluğunu sağlayamamış olmaları, 2. tura dair negatif tesire sebep olacaktır.

Millet İttifakı'nın Cumhurbaşkanı adayı Kılıçdaroğlu ve ittifakın diğer sözcülerinin, seçim gecesi ve sonrasında sürdürdükleri yönetim biçimi ve kullandıkları dil, adaylığı kesinleştikten sonra ortaya çıkan ve popülerliğini artıran üsluplarına göre bir gerileme olarak değerlendirilmiştir.

İYİ Parti Lideri Akşener'in, İYİ Parti'nin aldığı oy oranı üzerinden açık veya örtülü bir şekilde suçlanmasının psikolojisi, 28 Mayıs seçiminde, Millet İttifakı'ndaki ikinci ortak İYİ Parti'nin katkısı açısından bir handikap olabilir.

DEVA, Gelecek ve Saadet Partilerinin beklenenden daha az katkı sağlamış olmaları, Millet İttifakı'na taşıdıkları varsayılan seçmenler arasında bir rehavet ve geri çekilme psikolojisi oluşturmuştur.

Son erimde Sinan Oğan'ın desteğini Cumhur İttifakından yana beyan etmesi Millet İttifakı tabanı açısından sürece dair demoralize etme potansiyeli yüksek birkaç nedenden birisi olarak değerlendirilse de ATA İttifakının taşıyıcı kolunu mesabesindeki Zafer Partisi lideri Ümit Özdağ'ın, 28 Mayıs Cumhurbaşkanlığı seçiminde Kılıçdaroğlu'ndan yana reyini ve desteğini ihsas etmesi yukarıda bahsini yaptığımız demoralize duruma dair kısmen bir pansuman tesiri taşımaktadır.

Tüm bu sebeplerden dolayı Millet İttifakı bileşenleri açısından iklim, Cumhur İttifakı ile kıyaslandığında daha olumsuzdur diyebiliriz. Bu durumda Millet İttifakı adayına oy veren kitlenin konsantrasyon düşüklüğü sandığa gitmemek şeklinde de tezahür edebilir. Bu oranın %5-%10 aralığında olma olasılığı bu şartlarda mümkün gözükmemektedir. Çalışmamızda Millet İttifakı tabanında bu sonuca dair nitelikli bir temayülün olduğunu gözlemleyerek değerlendirme ve tahminimize referans aldık.

ATA İTTİFAKI (Oy Oranı: %2,43)

ATA İttifakı, Zafer Partisi'nin lideri Ümit Özdağ'ın öncülük ettiği bir ittifaktır. Bu ittifakta, Adalet Partisi gibi merkez sağ tandanslı bir parti de bulunmaktadır. Ancak, milletvekili seçimlerinde barajı geçemedikleri için herhangi bir milletvekili çıkaramamışlardır. Buna rağmen ATA İttifakı'nın Cumhurbaşkanlığı adayı Sinan Oğan,%5,17 oy alarak, İttifak'ın 28 Mayıs'a kadar gelen süreçte gündemde kalmasına olanak sağlamıştır. Ancak, Adalet Partisinin ittifaktan ayrılmak istemesi ve ardından Sinan Oğan'ın Cumhur İttifakı'na bireysel desteğini belirtmesi, İttifak'ı fiilen sona erdirmiştir.

EMEK VE ÖZGÜRLÜK İTTİFAKI (Oy Oranı: %10,55)

Görsel TRT Haber'e aittir.

HDP'nin seçime girmesinin önündeki risklere istinaden Yeşil Sol Parti adı altında seçime girmiştir. Türkiye İşçi Partisi ile oluşturduğu İttifak, toplamda %10,55'lik bir oy ile seçimden çıkmıştır. Yapılan anket ve analizlerde bu iki partinin daha yüksek oy alacağı ve milletvekili çıkaracağı beklentisi seçim sonuçlarının kesinleşmesiyle birlikte demoralizasyona sebep olmuştur ki beklentiler YSP'nin en az %12, TİP'in ise %5'in üstünde bir oy oranına ulaşacağı idi. İttifak'ın bir diğer sorunu da TİP'in seçime YSP listelerinden girmeme kararından kaynaklı, kaybedildiği farzedilen milletvekili sayısı olup bu durumun İttifak'ın 28 Mayıs'a dair süreçteki mobilizasyonunun önünde bir engel olduğu araştırmalarımız neticesinde gözlemlediğimiz bir sonuçtur.

YSP tabanının, seçim sonrasında Millet İttifakı'nın Zafer Partisi ile yürüttüğü müzakereler ve girmiş olduğu iş birliği süreci esnasında kullandığı milliyetçi bir dizi söylemden dolayı sandığa gitmeme eğilimi, kısmen de olsa analizimizde karşımıza çıkan diğer bir sonuçtur.

Bu değerlendirmeler ışığında, analizimizin bu bölümünde son çıktı olarak, İttifak'ın 28 Mayıs'ta Millet İttifakı'nı destekleme motivasyonunun %90'lar seviyesinde devam edeceğini söyleyebiliriz. Ancak 14 Mayıs seçimlerinde Kürt seçmenin yoğun olduğu Doğu ve Güneydoğu illerinde seçime katılım oranı Türkiye ortalamasının altında olmuştur. 14 Mayıs sonrasında Millet İttifakı'nın Sinan Oğan ve Ümit Özdağ ile girdiği müzakere sürecinde kullanılan radikal milliyetçi söylemler, Kürt seçmeni rahatsız etmiş olabilir. Bu durum, Kürt seçmenin 28 Mayıs'ta sandığa gitme motivasyonunu 14 Mayıs'tan daha düşük bir seviyeye çekme ihtimalini artırmıştır.

SOSYALİST GÜÇ BİRLİĞİ (Oy Oranı: %0,29)

Görsel TRT Haber'e aittir.

Sol Parti, TKP, TKH gibi toplumsallaşamayan marjinal sol tandanslı partilerin oluşturduğu İttifak 14 Mayıs seçimlerinde %0,29'luk oy oranı ile seçimden çıkmıştır. İttifak 14 Mayıs seçimlerine eşdeğer oranda bu seçimde de Kılıçdaroğlu'nu destekleyecektir.

14 MAYIS SEÇİMLERİNİN PARTİLER YÖNÜYLE ANALİZİ

ADALET VE KALKINMA PARTİSİ

Adalet ve Kalkınma Partisi kurulduğu günden bugüne girmiş olduğu seçimler içinde 3 Kasım 2002 Genel Seçimlerinde alınan %34.28 oy oranından sonraki en düşük oy oranını 14 Mayıs 2023 seçimlerinde %35.31 oranı ile almıştır.

Kurulduğu günden bugüne milletvekili sayısı (258 milletvekili) itibarıyla 7 Haziran 2015 seçimlerinden sonraki en düşük milletvekili sayısı (268 milletvekili) bu seçimde alınmıştır. HÜDA Par ve DSP milletvekilleri de dikkate alındığında bu sayı 7 Haziran seçimlerindeki netice ile neredeyse aynı seviyededir.

Milletvekilliğinde tablo bu iken aynı esnada Cumhur İttifakı adayı olarak seçime giren AK Parti Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan %49,50 ve 27.133.837 oy almak suretiyle seçimin açık ara birincisi olarak ikinci tur hakkı kazanmıştır.

21 yıllık iktidar süresi değerlendirildiğinde seçim sonucunda ortaya çıkan bu tablo her şeye rağmen başarılı bir neticeyi göstermekte olsa da oy oranı ve milletvekilliğine dair AK Parti'yi içinde bulunduğu ittifakta, ortaklarına daha bağımlı hale getirmiştir.

Bu sonucun siyasal, sosyolojik, ekonomik ve demografik sebepleri vardır.

- Ekonomik nedenler bu tablonun en başat sebebi olarak sayılabilir. 15 Temmuz sonrasında ivmelenen siyasal alandaki içe kapanma hali ekonomik alanda da komplikasyonlara sebep olmuş, güven ve güvenlik esaslı yaklaşımlar siyasal makamlardan bürokratik alanlara liyakatin önüne sadakati öncelemiştir. Bu durum ekonomi yönetiminde dar bir insan kaynağı havuzundan beslenmeyi yanında getirmiş, sosyolojik tanımlama ile adeta bir cemaatleşme ile karışık nepotizm zaman içinde birçok sektörde olduğu gibi ekonomide de gözükür hale gelmiştir.
- Ahmet Davutoğlu'nun Dışişleri ve Başbakanlık dönemlerinde ivmelenen Batı'dan Doğu'ya meyletme ve sonrasında kapanma hali küresel sermaye açısından tedirginlik sebebi, politikaların inkişafı ve kökleşmesi Türkiye'yi yatırım yapılabilir ve dolayısı ile sermaye aktarılabilir olmaktan çıkarmış, bu durum yerli sermayeyi de kısa sürede güvenli limanlar arayışına sevk etmiş ve nihayetinde kontrolü mümkün olmayan küçük, orta ve büyük sermaye kaçışına sebep olmuştur.
- Savunma sanayii haricinde diğer sanayii alanlarında istenen gelişimi sağlayacak mevzuat tabanlı devlete dair açılımlar yapılamamış, aksine inşaat sektörünün lokomotif sektör olarak açık ara önde konumlandırılışı, orta ve uzun vadede Türkiye ekonomisini dar bir kulvara itmiştir.
- AK Parti'nin MHP ile olan ilişkisi, Kürt seçmende olumsuz reaksiyona sebep olmuş, Kürt siyasetinin AK Parti'deki temsilcilerinin temsil kabiliyetlerinin noksanlığı Kürt seçmeni AK Parti'den uzaklaştırmıştır.
- Genç seçmene dair iletişim mecraları yeterli seviyede işletilememiştir. Demokrasi, insan hakları, hak ve özgürlükler ve adalet mekanizmasına dair gençleri ikna edecek rüştün izharı hususunda yeterince başarılı olunamamış ve bu durum genç kitle ile AK Parti arasında mesafeye sebep olmuştur.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ

Millet İttifakı'nın büyük ortağı Cumhuriyet Halk Partisi %25,41'lik oy oranı ile bu seçimden görece oylarını yükselterek çıkmıştır. Saadet Partisi, DEVA Partisi, Gelecek Partisi ve Demokrat Parti'nin CHP listelerinden milletvekilliği seçimine girmesi ve muhtemel oy oranları değerlendirildiğinde CHP'nin bir önceki seçimde aldığı %22,67'lik seviyeden çok uzaklaşmadığı ve dolayısı ile de oylarını arttıramadığı görülmektedir. Buna karşın söz konusu partilere toplamda 38 milletvekili çıkarma imkanı sağlanmış ve bunun sonucu olarak CHP şu anki milletvekili sayısının bile gerisine düşmüştür. Cumhurbaşkanlığı seçimi kaldırılacağına rağmen bu durum bir başarısızlığın ötesinde analize muhtaçtır. Sonuçta seçim sonrasında Millet İttifakı'nın varlığını koruyamama ihtimali göz önünde bulundurulduğunda bu tablo CHP açısından daha büyük bir başarısızlığı getirecektir.

Cumhuriyet Halk Partisi'nin AK Parti'de görülene benzer bir şekilde Cumhurbaşkanlığını alabilmek için parlamento seçimlerinde barajı tek başına aşamayan küçük partilere ihtiyaç duyması ve o partileri yüklenmesi ironik bir durumdur.

Bu durum AK Parti ve CHP'den bağımsız, uygulaması gayet yeni olan mevcut sistemin analizine dair imkanlar da sunmaktadır.

CHP 'nin sağ seçmene dair açılımı kendi tabanında adeta korozyona sebep olmaktadır ki orta ve uzun vadede bu durum CHP'nin daha da küçülmesi ve hatta dağılmasını yanında getirecektir.

CHP'nin milletvekilliğine ve listelerine dair konsantrasyonu görünür seviyede gerilemiş, aday adaylığı, adaylık ve saha çalışmalarında da bu durumun negatif yansımaları analizimiz esnasında çalışma grubunda ifade edilmiştir. Aday adaylığı esnasında mülakat mekanizmasının işletilememesi, adayların söylemde kakofoni seviyesindeki dağınıklığı bahsi işaret edilen duruma dair radikal örnekler olarak verilebilir.

CHP'nin kullandığı, Türkiye'deki mülteci karşıtlığına dayanan aşırı milliyetçi dil, sol tandanslı partililer ve konsolide edilmeye çalışılan Kürt seçmen nezdinde istifhamlara sebep olmuştur.

14 Mayıs sonrasında başlayarak 28 Mayıs'a yaklaşan süreçte dağınık dil ve kampanya işletimi de CHP açısından 28 Mayıs sürecinin zor olacağının net çıktılarından birisidir.

CHP içerisinde 28 Mayıs aşılmadan başlayan gruplaşmalar veya mevcut olup birbirine karşı harekete geçen grupların kamuoyu nezdindeki görünürlükleri de dikkate alındığında gerek 28 Mayıs ve gerekse sonrasında CHP açısından zor günlere işaret ettiğini söylemek bugünden bakıldığında yüksek ihtimaldir.

CHP'nin seçim stratejisinin kentli ve eğitimli seçmeni konsolide etmekle beraber kırsal seçmeni yeterli seviyede yakalayamaması da 28 Mayıs Seçimine dair bir risk teşkil etmektedir.

MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ

Milliyetçi Hareket Partisi 14 Mayıs Pazar günü gerçekleşen seçimde, seçim öncesi gerek kamuoyu araştırmalarının ve anket sonuçlarının ve gerekse siyasi analistlerin beklentilerinin aksine sürpriz bir oy oranına (%10,04) ulaşmıştır.

Milliyetçi Hareket Partisi'nin elde ettiği bu görece başarının öne çıkan sebepleri içinde ilk etapta Cumhur İttifakı içindeki bulunuşu ve rolünü ifade etmek yerinde olacaktır.

MHP tabanı milliyetçi ve muhafazakâr bir tabandan oluşmaktadır. Seküler milliyetçi grup daha çok İYİ Parti bünyesinde konumlanmıştır. MHP ile İttifakı AK Parti arasındaki geçişkenlik, AK Parti'nin de muhafazakar ve milliyetçi tabanının olmasından kaynaklıdır.

2015'lere kadar MHP'den AK Partiye olan geçişkenlik, 2015 sonrasında AK Parti'den MHP'ye dönmüştür. MHP'den ayrılan İYİ Parti, Zafer Partisi ve sair partiye rağmen MHP oy oranında radikal bir değişim yaşamadıysa buna en büyük sebep bahsini yaptığımız geçişkenliktir. Araştırmamızda kendisini milliyetçi muhafazakâr olarak tanımlayan ve uzun zamandır AK Parti'ye oy verdiğini söyleyen bir grubun bu seçimde Cumhurbaşkanlığı'nda Erdoğan'a, milletvekilliğinde seçiminde ise MHP'ye oy verdiğini beyan etmesi savımızın temel dayanağıdır.

MHP'nin bu seçimde yine görece başarılı olmasının bir diğer sebebi ise devlet adına bir duruşun ve hatta garantörlüğün tarafı olarak Cumhur İttifakı içindeki bulunuşunun toplum nezdinde kabul görmesidir. Bu algı İYİ Parti gibi milliyetçi partilerden MHP'ye araştırmamızda görebildiğimiz kadarı ile dikkate değer bir oy geçişkenliği sağlamıştır.

Mültecilik mevzusu Türk siyasetinin son yıllarda ekonomiden sonraki en önemli başlığı haline gelmiş olup bu durum Türkiye'de tüm dünyadaki benzerlerine müsavî milliyetçiliğin artmasına sebep olmuştur. Millet İttifakı'nın HDP ile olan teşriki mesaisinin tesiri ile bu artan eğilimin bir kısmı Zafer Partisi'ne ve diğer kısmı ise özellikle MHP'ye kanallize olmuştur.

MHP'nin kurumsal yapısının Türkiye'de siyaset alanındaki birçok partiden daha kaynaşmış ve ideolojik olduğu bir gerçektir. Bu durum bu seçimde de tesirini göstermiştir.

İYİ PARTİ

Çalışma grubumuzda özellikle milliyetçi tandanslı grup ile yapılan mülakatlarda ortaya çıkan en önemli hususlardan biri, milliyetçi/ülkücü cenahın ikinci büyük partisi olarak tanımlanan, dolayısı ile kuruluş iddiası olan merkez sağ siyaset tanımından son süreçte uzaklaşan İYİ Parti'ye dairdir.

14 Mayıs seçiminde beklentiler %12-15 aralığında iken İYİ Parti'nin aldığı oy %9.90'da kalmıştır. Bu oran seçimin nihai sonuçları belirginleştğinde İYİ Parti ve Millet İttifakı'nda negatif bir havaya sebep olmuştur ki bu durum sonucun onların da beklentilerinin altında çıkmasının bir göstergesidir.

Meral Akşener'in 6'lı Masa olarak ifade edilen Millet İttifakı'nın konsepti ile birlikte hareket eden yapı ile sertleşmesi, masadan kalkması ardından kısa bir süre içinde kamuoyunu tatmin etmeyen İmamoğlu ve Yavaş'ın cumhurbaşkanı yardımcılığı uzlaşısı ile masaya dönmesi esnasındaki şok hali İYİ Parti'yi sonrasında toplanamayacak bir dağılmaya ittiği araştırmamızda çıkan önemli yorumlardan birisidir.

Bu süreçten sonra Akşener'in gerek Millet İttifakı içindeki gücü gerekse İYİ Parti nezdindeki otoritesinde zaafiyet iklimi oluşmuştur. Seçime giden süreçte Akşener durumu telafi etmeye çalıştıysa da hasarın telafisinin mümkün olmadığı seçim sonuçları ile ortaya çıkmıştır.

Merkez sağ siyaseti konsolide etmek amaçlı da dizayn edilen İYİ Parti son süreçte içindeki tartışmalar ve dışarıdan milliyetçiliğe dair ikrarı istenen keyfiyette baskılara mukavemet gösterememiş, %25-30 aralığında olduğu varsayılan merkez sağ havuzdan uzaklaşarak milliyetçi havuza mecbur kalmıştır. Bu durum Milliyetçi havuzda egemen olan MHP ile mücadeleyi getirmiş. Öte yandan İyi Parti'nin Millet İttifakı içinde bulunuşu ise bu mücadeleyi zorlaştırmıştır.

28 Mayıs sürecinde İYİ Parti'nin tabanını Kılıçdaroğlu'na kanallize etmesi 14 Mayıs'tan daha güç olacaktır. İYİ Parti tabanı Erdoğan karşıtlığında muhkem bir keyfiyet arz ettiği için tabanın Erdoğan'a kayma oranı 10 puanlık alanda en fazla bir puan seviyesinde seyredebilecekse de tabanın seçim sandığına gitmeme eğilimi radikal seviyelere de ulaşabilecektir.

Seçim sonrasında başta MHP olmak üzere mecliste grup kurmak isteyen DEVA, Gelecek Partisi veya Demokrat Parti gibi partiler ve hatta CHP, zayıflama temayülü içindeki İYİ Parti'nin bu potansiyel ve sürecini hızlandırabilir. Araştırmamızda İYİ Parti'nin seçimden hemen sonra bu iklime girmesine dair diğer partiler ile kıyaslandığında yüksek bir potansiyelin varlığına müşahede edilmiştir.

YEŞİL SOL PARTİ

Anket ve kamuoyu araştırma firmalarının verileri ve Yeşil Sol Parti 'nin kendi tabanı ile alakalı analizlerine ilaveten Millet İttifakı ile olan zımni temas ve iş birlikteliği, YSP'nin İYİ Parti gibi %12-15 aralığında bir oy oranı ile 14 Mayıs seçimlerinden çıkabileceği beklentisini doğrumuştur. IDEA olarak 14 Mayıs öncesindeki çalışmamızda bu oranı %8-9 aralığında görmüş ve gerekçelerini raporumuzda analiz etmiştik. Seçim sonucu, YSP'nin beklentilerin altında ve bizim öngörümüz ile neredeyse mutabık bir seviyede olduğunu göstermiştir.

14 Mayıs sonrasında çalışma grubu ile yapılan mülakatlar neticesinde 28 Mayıs'ı da konsolide eden bir dizi başlık öne çıkmaktadır.

Yeşil Sol Parti'sinin HDP'nin seçime girememe riskine karşı seçime organize olmasında en önemli dezavantaj görüldüğü kadarı ile bu isim tercihidir. Kürt seçmen için lüks denebilecek Yeşil ve Sol markalarının terkihiyle oluşturulan bu isimlendirme seçim ve seçim sürecinin gerektirdiği pragmatizm açısından artıdan ziyade eksiye sebep olmuştur.

YSP'nin (HDP) CHP'ileşmesi bu seçim sonrasında Kürt siyaseti açısından temel tartışma alanlarından biri olacaktır. Toplumdan kopuk, elitist tabiatın bu seçimde duygu olarak ve ilerleyen süreçte şuur şeklinde itirazvari bir tavır geliştireceği analizimizde göze gelen önemli bir çıktıdır. YSP adeta bir Kürt Siyasal Jakobenizmi görüntüsü arz etmektedir.

Milletvekilliği listelerinin teşkilinde geçmişte Kürt seçmenin tolere ettiğiyle hiç alakası olmayan adayların liste başı olması ve hatta ilerleyen süreçte Kürt kimliği de olmayan kişilerin Kürt seçmenine dava mantığı ile adeta dayatılması çalışmamızda YSP tabanındaki analize değer bir başka husustur.

14 Mayıs sonuçları ve 28 mayıstaki muhtemel neticelere dair řu hususlar da analizimizin temel unsurları olacaktır.

HDP diğer seçimlerde baraj riskinden kaynaklı özellikle CHP başta olmak üzere Cumhur İttifakı ve AK Parti karşıtı kesimlerden ödünç oy almaktaydı. Bu seçimde özellikle CHP, HDP'ye verdiği oyu veya milletvekillerini faizi ile birlikte geri tahsil etmiştir. Aynı şekilde TİP de HDP'nin Kürt olmayan bölgelerden aldığı oyu azaltmış ve YSP'nin psikolojik bir eşik olan %10'un altına düşmesine neden olmuştur.

Sol tandanslı partilerin müstakil hikayeler oluşturma arzusu HDP'yi geriye çeken ikinci unsur olmuştur.

HDP 'nin belediyelerinden kaynaklı seçime tekabül eden imkanları bu seçimde en aşağı seviyesindedir.

HDP teşkilatları bu seçimde neredeyse felç seviyesinde bir gerçekliktedir. Bu da seçimdeki sonucun belirleyenlerinden biri olmuştur.

YSP olarak seçime girilmesi sandık müşahitliği mekanizmasından mahrumiyeti getirmiştir. Türkiye gerçekliğinde bu durum seçim sonuçları açısından ihmal edilemeyecek bir keyfiyettir.

PKK'nın geçmişe nazaran Türkiye'de bulunuşunun en aza düştüğü bu seçim döneminde halk üzerindeki seçime tekabül eden baskının olmayışı da dikkate değer bir husus olacaktır.

YSP'nin liderlik sorunu önemli bir başlıktır. Selahattin Demirtaş'ın liderlik keyfiyeti sahada olmadığı için bu durum gençlerden ve Türk tabandan oy almasını engellemiştir.

YSP'nin tepe kadrosunun ideolojik dili ile Kürt seçmen arasındaki makası Demirtaş tolere edebilirken řu an bu durum bir karadeliğe dönüşmüştür. İlerleyen süreçte bu daha yoğun bir şekilde tezahürleri ile YSP ve Türkiye siyasetini meşgul edecektir.

HÜDA PAR'ın varlığı saha egemenliği açısından dikkate değer bir risk oluşturmıştır. YSP bu duruma hazırlıksız yakalanmıştır.

Kılıçdaroğlu'na dair destek yaklaşımı Kürt seçmenin muhafazakâr kimyası açısından bagajlar da getirmiştir. Tüm bu sebeplerden dolayı Kürt seçmenin 28 Mayıs'a dair konsantrasyonu 14 mayısa nazaran daha geride olacaktır.

YENİDEN REFAH PARTİSİ

14 Mayıs seçimlerinden kısa bir süre önce Cumhur İttifakı ve Recep Tayyip Erdoğan'dan yana tarafını ilan eden Yeniden Refah Partisi %2,86'lık oy oranı ile bu seçimin sürpriz partilerinden birisidir.

Millet İttifakı ile hareket eden Saadet Partisi tabanının bu durumdan hoşnutsuzluğu, Necmettin Erbakan'ın hatırasının da tesiri ile Yeniden Refah Partisi'ne geçişe neden olmuş, bu duruma aşî karşıtlığı, İstanbul Sözleşmesi karşıtlığı gibi spesifik siyasal karşıtlığı olan başlıklardan kaynaklı potansiyelin yanına Anadolu'da mevcut küçük cemaat ve tarikatların oyu ilave edilince bu orana ulaşıldığı analizimizde çıkan önemli bir saptamadır.

Yeniden Refah Partisi tabanının 28 Mayıs Seçiminde de fire vermeden Erdoğan'dan yana rey ihsası yüksek ihtimaldir.

ZAFER PARTİSİ

14 Mayıs seçimlerinde %2,28 oy oranı ile ilk girmiş olduğu seçimde görece başarılı bir sonuç alan Zafer Partisi'nin aldığı bu oy oranında göçmen karşıtlığı başlıca siyasal olgudur.

ATA İttifakı'nın lokomotifi olan Zafer Partisi, Cumhurbaşkanlığı sürecinde bir önceki süreçteki ilgide kayıp yaşamış, Ümit Özdağ'a olan ilginin Sinan Oğan'a dair ilgi ile gölgelenmesi de kısmen bir kayba sebep olmuştur.

28 Mayıs'a giden süreçte Sinan Oğan ile İttifaklar odaklı ayrışma, Zafer Partisi'nin oylarından bir grubun Kılıçdaroğlu'na bir grubun da Erdoğan'a meyledeceği öngörülmektedir. Sandığa gitmeme eğilimi oransal açıdan bu partide yüksek olma potansiyelindedir.

BÜYÜK BİRLİK PARTİSİ

BÜYÜK BİRLİK

Seçime kendi listesiyle girme kararıyla, BBP %1 'lik oy bir oranı almış ve bunun sonucunda meclise vekil gönderememiştir. BBP'nin bu tercihi partinin bir ideoloji partisi olması durumundan kaynaklanmaktadır. BBP söz konusu ideolojisi doğrultusunda son tahlilde cumhurbaşkanlığında Erdoğan'dan yana tavır gösterecektir.

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ

14 Mayıs Seçimlerine kendi listesiyle giren parti %1,72'lik oy oranı ile çıkmıştır. Bu oran kamuoyu ve Parti beklentisinin altındadır. 28 Mayıs seçiminde sandığa gitmeme potansiyeli kısmen olan taban Kılıçdaroğlu'na meyledecektir.

DEVA PARTİSİ, GELECEK PARTİSİ, SAADET PARTİSİ VE DEMOKRAT PARTİ

Millet İttifakı ve 6'lı Masa içinde yer alan partiler toplamda 38 milletvekili çıkarmışlardır. Analizimiz CHP'nin aldığı %25,41'in en fazla %2'sinin bu partilerden geldiğini göstermektedir. 28 Mayıs seçimlerinde bu kitlenin %25'inin Kılıçdaroğlu'na kanalize olabileceğini, önemli bir kesimin sandığa gitmeyeceği veya Erdoğan'a kanalize olacağı analizimizden çıkan sonuçtur.